

CÁC TIÊU CHUẨN QUỐC TẾ VỀ BIỆN PHÁP KIỂM DỊCH THỰC VẬT

TIÊU CHUẨN SỐ 4

YÊU CẦU THIẾT LẬP VÙNG KHÔNG NHIỄM DỊCH HẠI (1995)

Ban Thư ký Công ước Quốc tế về Bảo vệ thực vật

©Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn, 2012 (bản tiếng Việt)

©FAO, 1996 - 2012 (bản tiếng Anh)

Bản tiếng Việt được dịch bởi Cục Bảo vệ thực vật, Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn

Lịch sử xuất bản

Đây không phải là phần chính thức của Tiêu chuẩn

1993-05 TC-RPPOs Bổ sung nội dung *Vùng không nhiễm dịch hại* (1993-001)

1993-05 EWG xây dựng Dự thảo Tiêu chuẩn

1994-05 CEPM-1 chỉnh sửa dự thảo cho phù hợp với các yêu cầu cụ thể

1995-05 CEPM-2 Soát xét Dự thảo để thông qua

1995-11 Hội nghị FAO lần thứ 28 Thông qua các Tiêu chuẩn

ISPM 4. 1995. *Các yêu cầu để thiết lập Vùng không nhiễm dịch hại*. Rome, IPPC, FAO.

Lịch sử xuất bản: Chỉnh sửa lần cuối tháng 8, 2011

MỤC LỤC

PHẠM VI ÁP DỤNG.....	4
TÀI LIỆU VIỆN DẪN	4
ĐỊNH NGHĨA	4
KHÁI QUÁT YÊU CẦU.....	4
1. YÊU CẦU CHUNG ĐỐI VỚI CÁC PFA	6
1.1. Xác định một PFA.....	6
1.2. Thiết lập và duy trì một PFA.....	6
1.2.1 Kiểm tra để xác minh PFA được duy trì.....	6
1.2.2 Hệ thống thiết lập PFA.....	7
1.2.3 Biện pháp KDTV để duy trì PFA.....	7
1.3. Tài liệu chứng minh và soát xét.....	8
2. YÊU CẦU CỤ THỂ ĐỐI VỚI CÁC HÌNH THỨC PFA	9
2.1 Toàn bộ quốc gia	9
2.1.1 Hệ thống thiết lập PFA.....	9
2.1.2 Biện pháp KDTV để duy trì vùng không nhiễm dịch hại.....	9
2.1.3 Kiểm tra để xác minh việc duy trì tình trạng miễn dịch.....	9
2.1.4. Tổng hợp tài liệu và soát xét	9
2.1.5 Địa phận không nhiễm dịch hại của một quốc gia trong đó tồn tại một vùng nhiễm dịch hại hạn chế.....	9
2.2.1 Hệ thống thiết lập PFA.....	10
2.2.2 Biện pháp KDTV để duy trì PFA.....	10
2.2.3 Kiểm tra để xác minh việc duy trì PFA.....	10
2.2.4 Tập hợp tài liệu và soát xét	10
2.3. Địa phận không nhiễm dịch hại của một quốc gia nằm trong một vùng nhiễm dịch phổ biến	10
2.3.1. Hệ thống thiết lập PFA	11
2.3.2. Biện pháp KDTV để duy trì PFA.....	11
2.3.3. Kiểm tra để xác minh việc duy trì PFA.....	11
2.3.4. Tổng hợp tài liệu và soát xét	11

PHẠM VI ÁP DỤNG

Tiêu chuẩn này qui định các yêu cầu để thiết lập và sử dụng các vùng không nhiễm dịch hại (PFA) như một giải pháp quản lý nguy cơ cho việc chứng nhận kiểm dịch thực vật (KDTV) đối với thực vật, sản phẩm thực vật và các vật thể thuộc diện KDTV khác xuất khẩu từ PFA hoặc để hỗ trợ cho việc chứng minh khoa học đối với các biện pháp KDTV do nước nhập khẩu áp dụng nhằm bảo vệ một PFA bị đe dọa.

TÀI LIỆU VIỆN DẪN

- ISPM số 5. *Thuật ngữ kiểm dịch thực vật (KDTV)*, FAO, Rome, 1997.
- *Công ước Quốc tế về Bảo vệ thực vật*, FAO, Rome, 1992.
- ISPM số 1. *Các nguyên tắc KDTV trong thương mại quốc tế*, FAO, Rome, 1995.
- ISPM số 2. *Hướng dẫn phân tích nguy cơ dịch hại*, FAO, Rome, 1996.
- ISPM số 6. *Hướng dẫn giám sát dịch hại*, FAO, Rome, 1998.
- Hiệp định về việc áp dụng các biện pháp an toàn thực phẩm và kiểm dịch động thực vật (SPS), WTO, Geneva, 1994.

ĐỊNH NGHĨA

Định nghĩa các thuật ngữ kiểm dịch thực vật (KDTV) được nêu tại ISPM 5 (*Thuật ngữ và định nghĩa về kiểm dịch thực vật*).

KHÁI QUÁT YÊU CẦU

Một "vùng không nhiễm dịch hại" (PFA) là "vùng mà ở đó các chứng cứ khoa học chứng minh rằng một loài dịch hại cụ thể không xuất hiện và, trong điều kiện thích hợp, tình trạng này đang được duy trì một cách chính thức".

NNPO thiết lập và sử dụng PFA cho việc xuất khẩu thực vật, sản phẩm thực vật và các vật thể thuộc diện điều chỉnh khác từ vùng được xác định (thuộc nước xuất khẩu) sang nước khác (nước nhập khẩu) mà không cần phải áp dụng thêm các biện pháp KDTV khi các yêu cầu được đáp ứng. Như vậy, tình trạng không nhiễm dịch hại của một vùng có thể được sử

dùng làm cơ sở cho việc chứng nhận KDTV đối với các thực vật, sản phẩm thực vật và các vật thể thuộc diện KDTV khác liên quan đến các loài dịch hại nhất định. Trong đánh giá nguy cơ dịch hại, đây cũng là một sự khẳng định dựa trên cơ sở khoa học về tình trạng không xuất hiện dịch hại trong một vùng. Khi đó, PFA là một yếu tố chứng minh các biện pháp KDTV được nước nhập khẩu áp dụng để bảo vệ một vùng bị đe dọa.

Mặc dù thuật ngữ "vùng không nhiễm dịch hại" bao hàm toàn bộ các hình thức (từ toàn bộ một quốc gia không nhiễm dịch hại đến một vùng nhỏ không nhiễm dịch hại nhưng lại nằm trong một quốc gia mà dịch hại đó xuất hiện phổ biến), tuy nhiên để thuận tiện cho việc thảo luận các yêu cầu về PFA, có thể xác định PFA với ba hình thức sau:

- Toàn bộ một quốc gia;
- Địa phận không nhiễm dịch hại của một quốc gia mà ở đó đã tồn tại một vùng nhiễm dịch hại hạn chế;
- Địa phận không nhiễm dịch hại của một quốc gia nằm trong một vùng bị nhiễm dịch phổ biến.

Trong từng trường hợp trên, PFA có thể liên quan đến tất cả hoặc một phần của một số quốc gia.

Ba hợp phần hoặc giai đoạn chính được xem xét để thiết lập và duy trì một PFA gồm:

- Hệ thống thiết lập tình trạng miễn dịch;
- Biện pháp KDTV để duy trì PFA;
- Kiểm tra để xác minh PFA được duy trì.

Tính chất của các hợp phần này sẽ thay đổi theo đặc tính sinh học của dịch hại, hình thức và các đặc điểm của PFA và yêu cầu về mức độ an toàn KDTV, dựa trên phân tích nguy cơ dịch hại. Phương pháp sử dụng để thực hiện các phần này bao gồm:

- Tập hợp số liệu;
- Điều tra (khoanh vùng, phát hiện, theo dõi);
- Kiểm soát về pháp lý;
- Kiểm tra (soát xét và đánh giá);
- Tổng hợp tài liệu (báo cáo, kế hoạch công tác).

1. YÊU CẦU CHUNG ĐỐI VỚI CÁC PFA

1.1. Xác định một PFA

Việc khoanh vùng đối với một PFA phải căn cứ vào đặc tính sinh học của dịch hại liên quan. Điều này sẽ ảnh hưởng đến phạm vi có thể xác định một PFA và ranh giới được khoanh vùng. Về nguyên tắc, PFA nên được khoanh vùng có liên quan mật thiết đến sự xuất hiện của dịch hại, tuy nhiên, trong thực tế, PFA thường được phân định bằng các đường biên sẵn có đã được công nhận, và được coi là trùng khớp với những giới hạn sinh học của một loài dịch hại. Những ranh giới này có thể là địa giới hành chính (ví dụ: đường biên giới quốc gia, tỉnh hoặc xã), những cấu trúc tự nhiên (ví dụ: sông, biển, dãy núi, con đường) hoặc các ranh giới sở hữu rõ ràng với tất cả các bên. Với nhiều lý do thực tế, cũng có thể quyết định thiết lập một PFA bên trong một vùng được coi là không nhiễm dịch hại, vì vậy không cần phải phân định chính xác các giới hạn thực của PFA.

1.2. Thiết lập và duy trì một PFA

Có ba phần chính trong việc thiết lập và duy trì một PFA, bao gồm:

- Hệ thống để thiết lập PFA;
- Biện pháp KDTV để duy trì PFA;

Kiểm tra để xác minh PFA được duy trì.

Tính chất của các thành phần này sẽ thay đổi tùy theo:

- Đặc tính sinh học của dịch hại bao gồm:
 - + Khả năng sống sót;
 - + Tỷ lệ sinh sản;
 - + Các phương thức phát tán;
 - + Cây ký chủ sẵn có, v.v...
- Các đặc điểm của PFA bao gồm:
 - + Quy mô;
 - + Mức độ cách ly;
 - + Điều kiện sinh thái;
 - + Tính thuần nhất, v.v...

ISPM 6:1997 và ISPM 2:1995 cung cấp chi tiết hơn về các yêu cầu giám sát chung và điều tra cụ thể.

1.2.1 Hệ thống thiết lập PFA

Hai loại hình hệ thống cung cấp dữ liệu đã được công nhận, và có thể sử dụng kết hợp cả hai hệ thống, bao gồm:

- Giám sát chung;
- Điều tra cụ thể.

Giám sát chung

Việc giám sát này bao gồm việc sử dụng tất cả các nguồn dữ liệu như của các NPPO, các cơ quan trung ương và địa phương, viện nghiên cứu, trường đại học, các hiệp hội khoa học (gồm cả các chuyên gia nghiệp dư), các nhà sản xuất, tư vấn, bảo tàng và cộng đồng chung. Thông tin có thể được thu thập từ:

- Tạp chí thương mại và khoa học;
- Dữ liệu lịch sử chưa công bố;
- Quan sát thực tế.

Điều tra cụ thể

Có thể là phát hiện hay điều tra khoanh vùng. Đây là loại hình điều tra chính thức và phải tuân theo kế hoạch được NPPO phê chuẩn.

1.2.2 Biện pháp KDTV để duy trì PFA

Các biện pháp cụ thể có thể được sử dụng để ngăn chặn sự du nhập và lây lan dịch hại bao gồm:

- Hành động mang tính pháp lý như:
 - + Đưa một loài dịch hại vào danh mục đối tượng KDTV;
 - + Cụ thể hóa các yêu cầu nhập khẩu vào một quốc gia hay một vùng;
 - + Hạn chế sự vận chuyển đối một số sản phẩm nhất định trong phạm vi vùng của một hay nhiều quốc gia bao gồm cả vùng đệm;
- Theo dõi thường xuyên;

- Mở rộng tuyên truyền tới các nhà sản xuất.

Việc áp dụng các biện pháp KDTV để duy trì tình trạng không nhiễm dịch hại chỉ phù hợp trong một PFA, hoặc bất cứ bộ phận nào của PFA, nơi mà các điều kiện sinh thái phù hợp để hình thành dịch hại.

1.2.3 Kiểm tra để xác minh việc duy trì PFA

Để có thể xác minh tình trạng không nhiễm dịch hại của một PFA và cho mục đích quản lý trong nước, phải tiếp tục kiểm tra tình trạng không nhiễm dịch hại sau khi thiết lập PFA và thực hiện các biện pháp KDTV nhằm duy trì PFA này. Mức độ của các hệ thống kiểm tra phải liên quan đến yêu cầu an toàn KDTV. Việc kiểm tra này có thể gồm:

- Kiểm tra đặc biệt đối với các chuyến hàng xuất khẩu;
- Yêu cầu các nhà nghiên cứu, tư vấn hoặc thanh tra phải thông báo cho NPPO về bất cứ sự xuất hiện nào của dịch hại;
- Điều tra giám sát.

1.3. Tài liệu chứng minh và soát xét

Việc thiết lập và duy trì đối với một PFA phải có đầy đủ tài liệu chứng minh và được soát xét định kỳ.

Với bất kỳ hình thức PFA nào, khi thích hợp, cần cung cấp tài liệu về:

- Dữ liệu để thiết lập PFA;
- Các biện pháp hành chính khác nhau được thực hiện để hỗ trợ PFA;
- Việc khoanh vùng PFA;
- Quy định về KDTV áp dụng;
- Chi tiết kỹ thuật giám sát hoặc hệ thống điều tra và giám sát sử dụng.

NPPO nên gửi tài liệu về một PFA tới một cơ quan thông tin trung tâm (FAO hoặc RPPO), cùng tất cả các chi tiết có liên quan, để thông tin có thể được truyền tải tới tất cả các NPPO khi có yêu cầu.

Khi một PFA yêu cầu có các biện pháp tổng thể để thiết lập và duy trì nhằm đảm bảo một mức độ an toàn KDTV cao, thì có thể cần phải xây dựng một kế hoạch thực hiện trên cơ sở thỏa thuận song phương. Kế hoạch này sẽ liệt kê cụ thể các hoạt động được yêu cầu trong hoạt động của PFA bao

gồm vai trò, trách nhiệm của các nhà sản xuất và kinh doanh của quốc gia có PFA. Các hoạt động này sẽ được rà soát và đánh giá thường xuyên và các kết quả có thể là một phần của kế hoạch đó.

2. YÊU CẦU CỤ THỂ ĐỐI VỚI CÁC HÌNH THỨC PFA

Thuật ngữ "vùng không nhiễm dịch hại" bao trùm toàn bộ các hình thức PFA. tuy nhiên để thuận tiện cho việc thảo luận các yêu cầu về PFA, có thể xác định PFA với ba hình thức sau:

- Toàn bộ một quốc gia;
- Địa phận không nhiễm dịch hại của một quốc gia mà ở đó đã tồn tại một vùng nhiễm dịch hại hạn chế;
- Địa phận không nhiễm dịch hại của một quốc gia nằm trong một vùng bị nhiễm dịch phổ biến.

Trong từng trường hợp trên, PFA có thể liên quan đến tất cả hoặc một phần của một số quốc gia. Các yêu cầu cụ thể với ba hình thức PFA được thảo luận dưới đây.

2.1 Toàn bộ quốc gia

Trong trường hợp này, một quốc gia hoàn toàn không nhiễm một loài dịch hại cụ thể áp dụng cho vùng lãnh thổ mà ở đó NPPO chịu trách nhiệm.

Yêu cầu có thể bao gồm:

2.1.1 Hệ thống thiết lập PFA

Dữ liệu từ việc giám sát chung và điều tra cụ thể có thể được chấp nhận. Sự khác nhau là ở chỗ chúng có thể tạo ra các loại hình hoặc mức độ an toàn KDTV khác nhau.

2.1.2 Biện pháp KDTV để duy trì vùng không nhiễm dịch hại

Nội dung này được liệt kê tại mục 1.2.2

2.1.3 Kiểm tra để xác minh việc duy trì tình trạng miễn dịch

Nội dung này được liệt kê tại mục 1.2.3

2.1.4. Tổng hợp tài liệu và soát xét

Nội dung này được nêu tại mục 1.3

2.2 Địa phận không nhiễm dịch hại của một quốc gia trong đó tồn tại

một vùng nhiễm dịch hại hạn chế

Trong trường hợp này, sự phân bố của dịch hại được hạn chế ở một địa phận nào đó trong một quốc gia như đã được NPPO xác định. Biện pháp kiểm soát chính thức được áp dụng nhằm kiểm chế sự phát tán của dịch hại. PFA có thể là toàn bộ hoặc một phần nào đó của PFA.

Yêu cầu có thể bao gồm các nội dung:

2.2.1 Hệ thống thiết lập PFA

Thông thường, tình trạng PFA được dựa trên sự xác minh qua điều tra cụ thể. Việc điều tra khoanh vùng chính thức có thể sử dụng để xác định phạm vi nhiễm dịch, ngoài ra, có thể tiến hành điều tra phát hiện chính thức để xác minh tình trạng không xuất hiện dịch hại trong PFA.

Giám sát chung (xem 2.1.1 ở trên) cũng có thể áp dụng cho một địa phận của quốc gia không nhiễm dịch nơi xuất hiện một vùng nhiễm dịch hạn chế.

2.2.2 Biện pháp KDTV để duy trì PFA

Các biện pháp này có thể bao gồm các nội dung trong mục 1.2.2. Với loại hình PFA này, có thể cần có các quy định KDTV về vận chuyển hàng hóa ra khỏi vùng nhiễm dịch đến vùng không nhiễm dịch nhằm ngăn chặn sự lan rộng của dịch hại như đã nêu trong 1.2.2.

2.2.3 Kiểm tra để xác minh việc duy trì PFA

Bao gồm những nội dung nêu trong 1.2.3. Điều tra theo dõi đối với loại hình PFA này có ý nghĩa hơn so với loại hình PFA trong toàn bộ quốc gia.

2.2.4 Tập hợp tài liệu và soát xét

Tài liệu có thể bao gồm bằng chứng hỗ trợ mô tả biện pháp kiểm soát chính thức như kết quả điều tra, các quy định KDTV và thông tin về NPPO như đã nêu trong 1.3.

2.3. Địa phận không nhiễm dịch hại của một quốc gia nằm trong một vùng nhiễm dịch phổ biến

Loại hình PFA này là một vùng, nằm trong một vùng nhiễm dịch nói chung, đã được chứng minh (hoặc đã cho thấy) là không nhiễm một loài dịch hại cụ thể. Vùng này được duy trì không nhiễm dịch hại, vì vậy một quốc gia xuất khẩu có thể sử dụng tình trạng này làm căn cứ để chứng nhận KDTV đối với thực vật và/ hoặc sản phẩm thực vật.

Trong những trường hợp nhất định, một PFA có thể được thiết lập trong

một vùng mà tình trạng nhiễm dịch của vùng đó không dựa trên kết quả điều tra cụ thể.

PFA phải được cách ly đầy đủ liên quan đến đặc tính sinh học của dịch hại.

Yêu cầu phải bao gồm:

2.3.1. Hệ thống thiết lập PFA

Yêu cầu điều tra khoanh vùng và điều tra phát hiện đối với loại PFA này.

2.3.2. Biện pháp KDTV để duy trì PFA

Bao gồm nội dung được nêu trong 1.2.2. Với loại hình PFA này, các quy định KDTV có thể cũng được yêu cầu trong việc vận chuyển hàng hóa ra khỏi vùng nhiễm dịch đến vùng không nhiễm nhằm ngăn chặn sự lan rộng của dịch hại như đã nêu trong 1.2.2.

2.3.3. Kiểm tra để xác minh việc duy trì PFA

Bao gồm những nội dung nêu trong 1.2.3. Loại hình PFA này đòi hỏi phải tiến hành điều tra theo dõi liên tục.

2.3.4. Tổng hợp tài liệu và soát xét

Tài liệu có thể bao gồm bằng chứng hỗ trợ mô tả biện pháp kiểm soát chính thức như kết quả điều tra, các quy định KDTV và thông tin về NPPO đã nêu trong 1.3. Vì loại PFA này có liên quan đến một thoả thuận giữa các đối tác thương mại, nên việc thực hiện này có thể cần được soát xét và đánh giá bởi NPPO của nước nhập khẩu.